

Eläinkoulutus, naudat 15.1.2024: Kysymykset ja vastaukset

- 1. Jos sonnivasikan syntymätila tekee vasikan poistoilmoituksen myöhässä, tämä poistaa kyseisen eläimen tukikelpoisuuden kyseisenä vuonna? Mutta onko sonni tukikelpoinen loppukasvatustilalla seuraavana tukivuonna, jos rekisteri-ilmoitukset siitä eteenpäin kunnossa?**

Juuri näin. Rekisterivirheen vuoksi eläin menettää tukikelpoisuuden kyseiseltä tukivuodelta, mutta seuraavana vuonna eläin on tukikelpoinen.

- 2. Ja jatkokysymyksenä - sonnin syntymätilan ei tarvitse olla hakenut sonnipalkkiota, vaan riittää, jos sonni viitepäivänä sellaisen tilan rekisterissä, joka hakenut palkkiota ja tilallapitoaika täyttyy?**

Riittää, kun eläin on viitepäivänä sonnipalkkiota hakeneella tilalla.

- 3. Voiko poistaa ennen 60 päivän täyttymistä v. 2024? Teurastamon mukaan pid. maaliskuulle, jotta oikeutettuja sonnipalkkioon.**

Jos kyseisistä eläimistä on saatu sonnipalkkio jo vuoden 2023 aikana, niin ei ole mahdollista saada tukea enää tänä vuonna, eli sen puoleen ei ole väliä koska poistaa. Jos taas kyseisistä eläimistä ei ole saatu vielä sonnipalkkiota, on 60 päivän täytyttävä 1.1.2024 alkaen.

- 4. Jos myy sonnin ennen kuin 60 päivän tilallapitoaika täyttyy vuonna 2024, saako silloin sonnipalkkion? (Tapauksessa, jossa eläin ollut tilalla 23 vuonna jo pidempään)**

Jos eläin on saanut sonnipalkkion jo viime vuonna, ei voi saada enää tänä vuonna. Tilallapitoajan laskenta alkaa 1.1.24, eli 60 pv oltava tämän tukivuoden puolella.

- 5. Jos emolehmätilalla haetaan kaikki tilavaatimuksen sisältävät toimenpiteet ja urospuoliset vasikat ehdivät täyttää 6 kk ennen vieroitusta, tuleeko tilaa olla yhteensä 10m² / emo ja lehmävasikka ja 15,5 m² / emo + vieroittamaton sonnivasikka? Vai 9m² / emo ja 5,5m² / yli 6 kk ikäinen vasikka, jos samassa karsinassa uros ja naarasvasikoita?**

Yli 6kk ikäisille, ei vielä emostaan vieroitetuille vasikoille riittää yhdessä emon kanssa 10m². Vieroituksen jälkeen urosvasikoita alkaa koskea tuo 3,5 m² (lämminkasvattamo) tai 5,5 m² (kylmäkasvattamo) vaatimus (mikäli tila on valinnut ko. toimenpiteen).

- 6. Kuuluuko maatilalla hoidossa tai laidunpaikalla olevien hevosten rekisteröinti valvottaviin asioihin? Hoitomaksut ovat maatalouden tuloa, mutta tila ei siis omista näitä hevosia.**

Kuuluu tunnistamisen ja rekisteröinnin alaiseen lainsäädäntöön. Eli eläimet täytyy rekisteröidä ja tätä kyllä valvotaan, mutta asia ei vaikuta ehdollisuuden valvontaan. Muistutuksena, että hevospassin on aina oltava siellä, missä hevonen sijaitsee (olipa kyseessä sitten talli, tai vaikka traileri kuljetuksen aikana).

On myös huomioitava, että alkuperäisrodut, myös hevosten, voivat kuulua muilta osin ehdollisuuden vaatimusten piiriin.

- 7. Riittääkö lääkekirjanpidoksi nasevassa oleva sähköinen kirjanpito, jos kaikki hoidot kirjataan sinne?**

Riittää, mikäli kirjanpito sisältää vaaditut tiedot kaikista lääkityksistä, myös ennaltaehkäisevistä (loislääkkeet, rokotukset). Kirjaukset on tällöin tehtävä välittömästi sähköiseen kirjanpitoon. Mikäli sähköiseen kirjanpitoon kirjaamisessa on viivettä, tulee tältä ajalta olla paperinen kirjanpito. Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan hyväksyttävä kirjausviive sähköiseen kirjanpitoon on korkeintaan yksi viikko.

Kirjanpidosta tulee ilmetä:

- Eläimen tai eläinryhmän tunnistetiedot
- Lääkityksen antopäivämäärä
- Lääkityksen aloittaja (eläinlääkäri, eläinten omistaja, hoitaja jne.)
- Lääkkeen/lääkerekohun käyttöaihe
- Lääkkeen/lääkerekohun nimi
- Lääkkeen määrä
- Varo aika
- Lääkkeen myyjä/määrääjä

Kirjanpidon tulee olla myös helposti tarkastettavissa lääkekirjanpidon tarkastuksen yhteydessä. Kirjanpito tulee säilyttää vähintään viisi vuotta.

8. Mikä tulkitaan ympärivuotisesti ulkona kasvatettavalle naudalle riittäväksi säänsuojaksi?

Riippuu olosuhteista. Nyrkkisääntönä: suoja sääolosuhteilta, kosteudelta ja kylmältä. Käytännössä eläimille tulee löytyä kuiva makuualue, jonne kaikki eläimet pääsevät ja mahtuvat yhtä aikaa makuulle. Makuualue ei saa myöskään jäätymä. Hyvässä säänsuojassa katon lisäksi kolmen sivun tulee olla suojattu tuulelta ja sääolosuhteilta. Kesäaikaan sakea metsä voi olla riittävä säänsuoja, kunhan edellä mainitut ehdot muutoin täyttyvät (kuiva makuupaikka kaikille).

9. Mitenkähän ajatellaan, että eläinten ravinnonetsimiseen liittyvä lajinmukainen käyttäytyminen toteutuu? Jos ape on ihan pöydällä edessä, ilman etsimistä?!

Tämä on erinomainen kysymys eläinlähteisestä näkökulmasta.

Eläinten hyvinvointilain 8 §, Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset, sanoo:

”Tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä saa pitää vain sellaisia eläimiä ja eläinlajeja, joiden pito voidaan saatavilla olevan tieteellisen tiedon ja käytännön kokemuksen perusteella järjestää niin, että:

1) eläimillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, lepoon, kehon huoltoon, ravinnon etsintään ja muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan;”

Asian valvontaan ei ole tällä hetkellä selkeää ohjeistusta, eikä asiaa lähtökohtaisesti valvota, kunhan ruokinta on muilta osin asianmukaista (= hyvälaatuinen, puhdas rehu, joka ei pääse saastumaan virtsalla/ulosteella tai polkeutumaan maahan). Asiaa on kuitenkin arvokasta miettiä eläimen virikkeellistämisen ja hyvinvoinnin kannalta.

10. Eläinten hyvinvointilain lisäksi myös nautojen suojeluasetukseen ilmeisesti tuli muutoksia vuodenvaihteessa? Mitä nämä muutokset käytännössä tarkoittavat?

Muutokset tulivat nautojen suojeluasetuksen kohtiin 13 § Naudan juotto ja ruokinta sekä 17 § Laiduntaminen ja jaloittelu. Vaatimukset liittyvät jatkuvan vedensaannin vaatimukseen, vasikan ruokintatiheyteen sekä kytkettynä pidettävien maidontuotantoa varten pidettävien nautojen jaloitteluun.

Jatkuva vedensaanti: Naudan pysyvässä pitopaikassa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä silloin, kun vesi sääolosuhteiden takia jäätyy sellaisissa vasikoiden siirrettävissä ulkokarsinoissa, joissa vasikalla on käytössään vain kevytrakenteinen säänsuoja. Vasikalle on tällöin tarjottava vettä vähintään kolme kertaa päivässä.

Vasikan ruokintatiheys: Vasikka on ruokittava vähintään kaksi kertaa päivässä.

Jaloittelu: Lypsylehvät ja pääasiassa maidontuotantoa varten kasvatettavat hiehot, jotka pidetään kytkettyinä, tulee päästää laitumelle tai muuhun tarkoituksenmukaiseen jaloittelutilaan vähintään 60 päivänä ajanjaksona, joka alkaa 1 päivänä toukokuuta ja päättyy 30 päivänä syyskuuta sekä vähintään 30 päivänä ajanjaksona, joka alkaa 1 päivänä lokakuuta ja päättyy 30 päivänä huhtikuuta. Jaloittelutilan pinta-alan on oltava vähintään kuusi neliometriä siellä pidettävää nautaa kohden. Pinta-alan on oltava kuitenkin aina vähintään 50 neliometriä.

Huom.! Vastasyntyneen (iän) määritelmä on vielä toistaiseksi avoin. Esimerkiksi poikimakarsinoiden yhteydessä olisi hyvä pohtia, miten vasikan vedensaanti olisi mahdollinen toteuttaa.

11. Riittääkö esimerkiksi emolehmien kaukolaitumella, että sinne on siirrettävissä käsittelyhäkki ja koottavissa esimerkiksi irtoaidoista sairaskarsina? Mitkä ovat vaatimukset laitumella tarvittaviin säänsuojaiin nautoille?

Riittää, jos käsittelyhäkki ja sairaskarsina ovat koottavissa riittävän nopeasti ja ajavat muuten asiansa (esimerksi sairaskarsinan kuivituksen ja jatkuvan vedensaannin puolesta). Myös sairaskarsinaan tulee olla mahdollista järjestää riittävä säänsuoja. Sairaana/loukkaantuneen eläimen välitön siirto kotitalalle voi olla joissakin tapauksissa vaihtoehto, mutta tämä riippuu myös siirron helppoudesta, välimatkasta sekä vaivan laadusta, ja siirron mahdollisuus vaatineekin usein eläinlääkärin arvion.

Säänsuojakysymykseen vaatimuksiin vastattu tarkemmin ylempänä.

12. Muita nautoja, kuin lypsykarjaa, ei saa pitää kytkettynä parsinavetassa 1.1.2028. Oliko näin?

121 §, Naudan pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset, sanoo:

Mitä 37 §:n 2 momentissa säädetään kiellosta pitää eläintä paikalleen kytkettynä, ei sovelleta

tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan navettaan, jossa pidetään maidontuotantoa varten lehmiä tai hiehoja.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan navettaan sovelletaan muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen osalta 37 §:n 2 momentissa säädettyä paikalleen kytkemisen kieltoa 1 päivästä tammikuuta 2028. Vasikoiden osalta kieltoa kuitenkin sovelletaan tämän lain tultua voimaan.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettua navettaa laajennetaan tai peruskorjataan tämän lain voimaantulon jälkeen, parsipaikkojen lukumäärää ei saa lisätä. Sellaiseen navetan rakennus- ja peruskorjaushankkeeseen, jonka rakennuslupa on ollut vireillä ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lehmällä tarkoitetaan poikinutta naaraspuolista nautaa. Hieholla tarkoitetaan vähintään kahdeksan kuukauden ikäistä poikimatonta naaraspuolista nautaa. Vasikalla tarkoitetaan alle kuuden kuukauden ikäistä nautaa sukupuolesta riippumatta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset nautojen kytkemisestä.”

Eli:

- Vasikoiden pitäminen kytkettynä on kielletty.
- Muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen osalta pitäminen kytkettynä on kielletty 1. päivästä tammikuuta 2028 lähtien.

13. Miten suhtaudutaan imemisenestorenkasiin nautoilla?

Jos ovat tarkoitukseensa soveltuvia ja hyväksytyjä (eli eivät aiheuta merkittävää haittaa vasikoille/emolle), niin saa käyttää hyöty-haitta-arvion perusteella. Tässä tarkoitetaan ei-invasiivisia imemisenestorenkaita, jotka eivät lävistä kudosta ja joiden asennus ei aiheuta kudostuhoa/kipua.

Huom.! Sonnien nenärenkaan asennus on asetettu vain eläinlääkärin tehtäväksi, yhdistettynä riittävään kivunlievitykseen. Voi olla, että asiaa tarkennetaan myös vasikoiden imemisenestorenkaiden osalta tulevilla valtioneuvoston asetuksilla.

14. Eli parsinavetassa pitää olla mahdollisuus eristää sairas eläin erilliseen karsinaan?

Ei välttämättä. Eläinten hyvinvointilain 38 §, Eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavat tilat, sanoo:

”Pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä on oltava eläinten tarkastamisen ja käsittelyn kannalta välttämättömät tilat ja välineet sekä tarvittaessa tilat sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten hoitoa ja eristämistä varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista tiloista ja niiden varustelusta.”

Jos naudalle pystytään tarjoamaan parsinavetassa riittävät toipilasolosuhteet (tarvittaessa esimerkiksi jättämällä viereinen parsi tyhjäksi), voidaan tätä pitää riittävänä sairastilana.

Etenkin tarttuvien tautien tapauksissa (esimerkiksi tietyt sorkkataudit, ripulit) erillinen sairaskarsina voi kuitenkin olla parsinavetassakin parempi ratkaisu.

15. Voiko jaloittelutila olla sisätiloissa?

Tätä ei ole laissa erikseen määritelty. Tilan tulee olla riittävän iso ja se tulee pitää puhtaana. Katso myös toinen jaloitteluun liittyvä vastaus alemmalla.

16. Kylmässä kasvatettavien vasikoiden yksilökarsinat pl iglut. Saako niihin tarjoilla lämmintä vettä 3x päivässä ämpäristä vai onko karsinat vaihdettava igluihin?

Iglun etuna on lämmin mikroilmasto kylmäkasvatuksessakin. Pelkkä avoin karsina ei vastaa tässä suhteessa iglua, eikä jatkuvan vedensaannin poikkeusta (3 x veden lisääminen päivässä) voida soveltaa näihin.

Huomautetaan myös, että jatkuvan vedensaannin poikkeus koskee iglukasvatettavia vasikoita ainoastaan pakkasjaksoina.

Jos ei puhuta täysimittaisesta iglukasvatuksesta vaan yksittäistapauksista, voidaan asia harkita tapauskohtaisesti aluehallintovirastossa.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston tulkinta on, että umpinainen, riittävän lämmin, ja muutenkin asianmukainen (esimerkiksi itse tehty) kaupallista iglua vastaava rakenne, joka soveltuu eläintenpitoon, täyttää iglun määritelmän. Tämäkin lienee arvioitavissa tapauskohtaisesti.

On mahdollista, että Ruokavirasto täsmentää tulkintaa myöhemmin. Lisäksi asiaan liittyen odotetaan valtioneuvoston asetusta.

17. Riittääkö jaloitteluksi combi-navetassa kun lehmät kahdesti päivässä kulkevat parsista lypsyasemalle ja kokoomatila riittää pinta-alavaatimuksiltaan?

Tätä ei ole laissa erikseen määritelty. Yleissääntönä tilan tulee olla riittävän iso ja se tulee pitää puhtaana.

Kovapohjaisena (etenkin ilman ritilämattoja) kokoomatila ei ole naudoille optimaalinen, eikä kannusta nautaa liikkumaan: lähtökohtaisesti kokoomatila on paikka odottaa lypsylle pääsemistä. Ensisijaisesti kannustetaan erillisen jaloittelutilan käyttöön.

Tilanne pitäisi arvioida tapauskohtaisesti.

18. Millaisia ympäristövaatimuksia lypsylehmien talvijaloittelualueelle on? Olemme pohjavesialueella lähellä kunnan vedenottamo.

Tämä täytyy varmistaa ympäristöpuolelta.

19. Voiko asetuksella mainittu "vasikoiden siirrettävissä ulkokarsinoissa, joissa vasikalla on käytössään vain kevytrakenteinen säänsuoja" olla muunkinlainen kuin iglu? Itserakennettu esim.?

Katso vastaus ylempää.

20. Pitääkö naudalla olla aina painevesi ryhmäkarsinassa vai riittääkö jos on lämmitysellä varustettu juoma-astia, joka täytetään 3 kertaa päivässä?

Kunhan vettä on tarjolla koko ajan myös juottokertojen välissä, niin tämä toimintatapa täyttää lain vaatimuksen. Millä tahansa tarkastushetkellä vettä on oltava, ja se ei saa olla jäässä.

21. Mikä on uuden eläinsuojelulain mukaan minimipinta-alan loppukasvatuksessa nautojen ritiläkarsinassa (kumimatot)? Ei heti löytynyt, vaan taulukossa oli vain kuivikepohjaiset karsinat.

Hyvinvointilaissa ei oteta asiaan kantaa. Nautojen suojelusta annetussa asetuksessa on pinta-alavaatimukset vain vasikoille. Voi olla, että asiasta määrätään tarkemmin uudessa asetuksessa nautojen suojelusta/hyvinvoinnista myöhemmin tulevaisuudessa.

"Eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentoaan vaikeuksitta. Samassa pitopaikassa pidettävillä eläimillä on oltava mahdollisuus yhtäaikaiseen lepoon."

Jos kyse on hyvinvointikorvauksiin tai tuettuun rakentamiseen liittyvistä pinta-aloista, tulee toimia näitä valvovan viranomaisen ehtojen mukaan.

22. Onko yli 18kk sonneille eri neliömäärävaatimus karsinassa?

Katso vastaus yltä.

23. AB alue ulkona kasvatettava rotu. Vaatimus nuorkarjalle makuuneliöistä? Mikä lasketaan kiinteäksi pohjaksi. Maapohja? betoni? Hiekka? Kallio? Kumimatto?

Katso vastaus yltä.

24. Mikä on uuden eläinsuojelulain mukaan minimipinta-alan loppukasvatuksessa nautojen ritiläkarsinassa (kumimatot)? Ei heti löytynyt, vaan taulukossa oli vain kuivikepohjaiset karsinat.

Eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa ei ole määritelty (pl. "Eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentoaan vaikeuksitta. Samassa pitopaikassa pidettävillä eläimillä on oltava mahdollisuus yhtäaikaiseen lepoon.")

Valtioneuvoston asetus nautojen suojelusta sanoo:

”4 § Lattia

Eläinsuojan lattian on oltava sellainen, että nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät hyvin kuivikkeisiin. Tarvittaessa nautojen makuualue on kuivitettava.

Rakolattian, ritilälattian tai muun reijitetyn lattian on oltava sellainen, että nautojen sorkat eivät tartu kiinni tai muutoin vahingoitu.”

Nautojen suojelusta annetussa asetuksessa on lisäksi pinta-alavaatimukset vasikoille.

Jos kyse on hyvinvointikorvauksiin tai tuettuun rakentamiseen liittyvistä pinta-aloista, tulee toimia näitä valvovan viranomaisen ehtojen mukaan.

25. Onko lääke-seleeni varoajallinen aine vai hivenaine ilman varoaikaa?

Selevitan (sekä injektiona että rakeena) on eläinreseptilääke, jonka varoaika on 0. Sen ei tulisi olla ensisijainen seleenin lähde eikä rutiinikäytössä, vaan ensisijaisesti riittävän seleenin tulisi tulla rehustuksen ja tarvittaessa seleenilisäravinteiden kautta.

Eläinlääkkeistä on pidettävä lääkekirjanpitoa. Hivenaineet/rehut ovat lähtökohtaisesti eläinlääkelainsäädännön ulkopuolella.